

Sport- en speelplekken in Nederland

Een update van de scores op de deelindicator sport- en speelplekken

Robin Rauws & Mark Noordzij

Sporten en buitenspelen zijn belangrijk voor de gezondheid en ontwikkeling van kinderen en jongeren (zie [Argumenten voor een beweegvriendelijke omgeving](#)). Het is dan ook belangrijk dat er voldoende plekken zijn waar zij kunnen sporten en spelen in de buurt. Dit meten we met de indicator sport- en speelplekken. In deze factsheet bespreken we hoeveel gemeenten hiervoor data hebben geregistreerd en hoe Nederland op de indicator scoort.

De indicator is onderdeel van de [Kernindicator Beweegvriendelijke Omgeving](#) (KBO). We stellen hiermee vast welk deel van de bevolking een sport- of speelplek binnen 400 meter wandelen of fietsen heeft.

Om dit te berekenen hebben we een zo compleet mogelijk overzicht nodig van alle sport- en speelplekken. Hiervoor gebruiken we data die gemeenten registreren in de Basisregistratie Grootschalige Topografie (BGT). Daarnaast kunnen gemeenten data met ons delen. Gemeenten die geen data beschikbaar stellen, hebben geen score op deze deelindicator. Gemeenten met onvolledige data, hebben wel een (lage) score.

Neem voor meer informatie contact op met [Robin Rauws](#).

77%

van de gemeenten heeft de locaties van sport- en speelplekken geregistreerd. In 2022 was dit nog 73%.

80%

van deze gemeenten heeft een (min of meer) compleet beeld van de sport- en speelplekken in de gemeente. Dit is 61% van het totale aantal gemeenten.

23

gemeenten hebben dit jaar aanvullende data met ons gedeeld om hun overzicht van sport- en speelplekken compleet te maken.

80

is de nieuwe score op de deelindicator sport- en speelplekken. Dit is 3 punten hoger dan in 2022. Gemeenten kunnen maximaal 100 punten scoren.

Het belang van registratie

Diverse factoren hebben invloed op het sport- en speelgedrag van mensen. De aanwezigheid, situering en inrichting van plekken om te sporten en spelen vormen belangrijke factoren waar gemeenten controle over hebben en beleid op kunnen maken. In beleid kunnen ze vastleggen waar en hoeveel sport- en speelplekken er nodig zijn, en hoe deze ingericht moeten worden.

Hierbij helpt het om inzicht te hebben in de locaties van de verschillende sport- en speelplekken. Dit kan het best in de BGT, momenteel het meest volledige overzicht van sport- en speelplekken in Nederland (zie volgende pagina).

23 procent van de gemeenten heeft nog geen sport- en speelplekken in de BGT geregistreerd. Dit gebrek aan (volledige) data-overzichten maakt het lastig om het beleid over en de beschikbaarheid van sport- en speelplekken in Nederlandse gemeenten goed te onderzoeken, evalueren of monitoren. Dit geldt zowel voor de gemeente zelf als voor andere partijen, zoals het ministerie van VWS, het RIVM en bureaus voor onderzoek en advies.

Wat zijn 'sport- en speelplekken' precies?

Sport- en speelplekken zijn zogenaamde formele plekken om te sporten en spelen. Dit betekent dat deze plekken zijn ingericht met het doel er te kunnen sporten en spelen. Vaak staan er sport- of speeltoestellen op deze plekken. De BGT definieert deze plekken als volgt:

Speelvoorziening: 'Aard en nagelvast met de grond verbonden constructie in de openbare ruimte, bedoeld als speelmateriaal voor kinderen' (IMGeo objectenhandboek, 2023b).

In de praktijk zijn de speelvoorzieningen niet alleen glijbanen, maar ook tafeltennistafels, goaltjes en baskets, en daarmee dus niet voor alleen kinderen bedoeld. Deze speel- (en sport)voorzieningen bevinden zich in een speeltuin.

Speeltuin: 'Geheel van begroeiing, verharding, opstallen en speelwerktuigen, bedoeld als speelplaats voor kinderen' (IMGeo objectenhandboek, 2023a).

Welke gemeenten hebben een compleet overzicht?

Wat is de BGT?

De BGT biedt een visueel overzicht van allerlei verschillende objecten in Nederland, zoals wegen, gebouwen, spoorlijnen, slagbomen, bankjes en lantaarnpalen. Lokale overheden, diverse ministeries en ProRail (de 'bronhouders') registreren de data zelf en houden deze bij.

Een aantal objecten moeten gemeenten verplicht registreren in de BGT. Sommige objecten, zoals speeltoestellen en speelplekken, zijn optioneel. Hierdoor hebben lang niet alle gemeenten een overzicht van data over sport- en speelplekken in de gemeente. Wel is de BGT de enige openbare databron waar data over sport- en speelplekken in de openbare ruimte van veel gemeenten te raadplegen zijn.

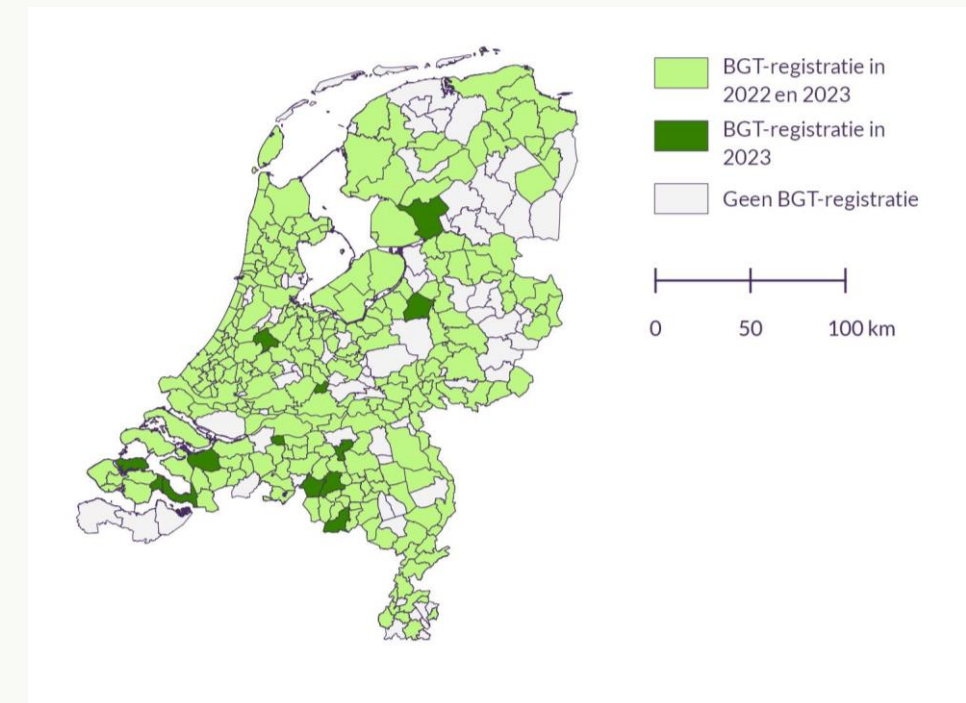
Niet alle gemeenten hebben sport- en speelplekken geregistreerd

In het totaal hebben meer gemeenten dan vorig jaar sport- en speelplekken in de BGT geregistreerd (figuur 1). Het gaat om dertien extra gemeenten ten opzichte van 2022. Met name in Fryslân, Drenthe en Overijssel ontbreken nog data over sport- en speelplekken in de BGT.

Figuur 1

Gemeenten die sport- en speelplekken in de BGT hebben geregistreerd in 2022 en 2023

(2022: n=249; 2023: n=262)

Bron: Kadaster, Basisregistratie Grootchalige Topografie (BGT), 2022 en 2023; CBS en Kadaster, Wijk- en buurtkaart 2023. Kaartvervaardiging: Mulier Instituut.

Welke gemeenten hebben een compleet overzicht?

Veel gemeenten hebben volledig overzicht

Een groot deel van de gemeenten heeft al een compleet overzicht van de sport- en speelplekken binnen de eigen gemeentegrenzen. Als gemeenten dit niet via de BGT registreren, doen ze dit via openbare of niet-toegankelijke dataportalen of besteden ze het databeheer uit aan derden.

Figuur 2 geeft een overzicht van gemeenten van wie wij data over sport- en speelplekken hebben. Deze data zijn afkomstig uit de BGT of hebben we rechtstreeks van gemeenten gekregen.

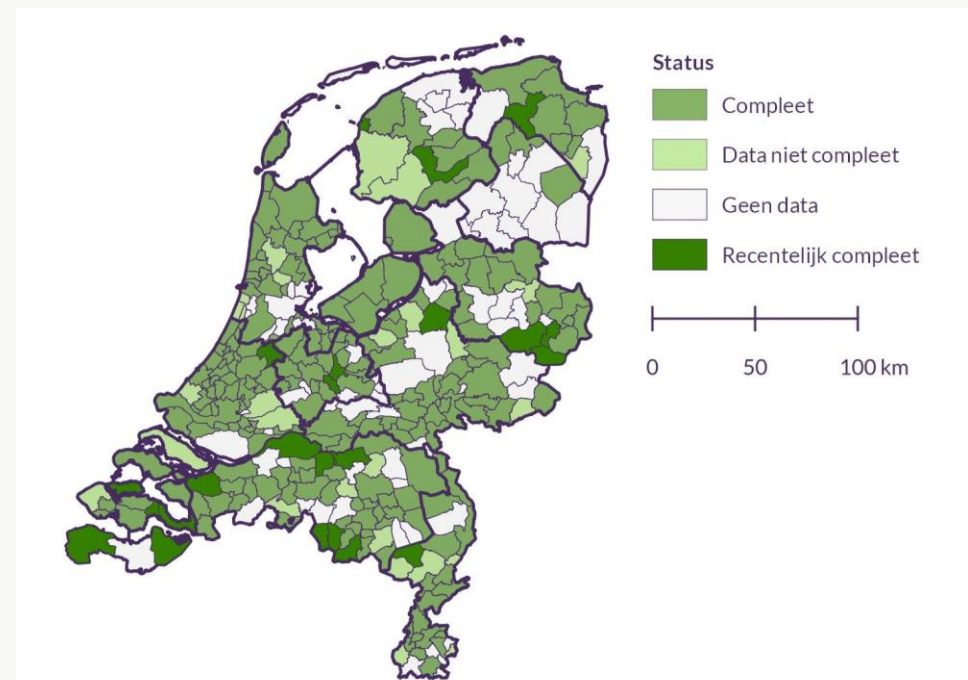
Vooraf van noordoostelijke gemeenten data nodig

Gemeenten in het westen en zuiden van het land hebben in de meeste gevallen data in de BGT staan. In het noorden (Fryslân) en het oosten (Oost-Groningen, Drenthe, Overijssel, Gelderland) ontbreken van veel gemeenten nog BGT-registraties.

23 gemeenten hebben in 2023 data over sport- en speelplekken met ons gedeeld of hun registratie in de BGT geregistreerd.

Figuur 2

Overzicht gemeenten met (recent) geregistreerde data over sport- en speelplekken, 2022/2023

Bron: Kadaster, Basisregistratie Groot-schalige Topografie (BGT), 2022 en 2023; losse databestanden diverse gemeenten; CBS en Kadaster, Wijk- en buurtkaart 2023. Kaartvervaardiging: Mulier Instituut.

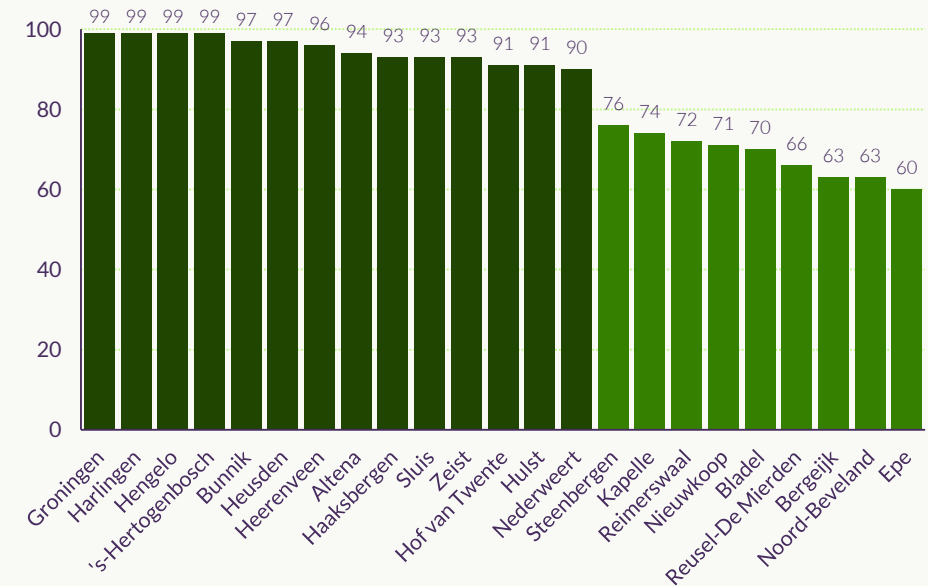
Nieuwe scores

Er zijn 23 extra gemeenten met data ten opzichte van vorig jaar. Voor deze gemeenten die in het afgelopen jaar data aanleverden, hebben we nieuwe scores berekend op de deelindicator sport- en speelplekken (figuur 3). Het gaat hierbij zowel om gemeenten die ons data toestuurdten als om gemeenten die hun data in de BGT hebben geregistreerd.

Van elk van deze gemeenten is de score op de deelindicator hoger geworden. Zo is de score van gemeente Altena gestegen van 13 naar 94 dankzij de nieuwe volledige dataset.

Door de aanvullende data die we van gemeenten ontvingen, is het landelijke gemiddelde op de deelindicator sport- en speelplekken gestegen van 77 naar 80. De totaalscore op de KBO is met een punt toegenomen naar 65 (Rauws & Noordzij, 2023b).

Figuur 3
Overzicht 23 nieuwe gemeenten met een complete registratie (inclusief score), 2022/2023
(n=23)

Bron: Mulier Instituut, Kernindicator Bewegvriendelijke Omgeving, 2023.

Conclusie

Lang niet alle data compleet in de BGT

Lang niet alle gemeenten hebben hun sport- en speelplekken in de Basisregistratie Grootchalige Topografie (BGT) geregistreerd. Ongeveer 23 procent van de gemeenten heeft dit niet gedaan. Van de overige gemeenten (262 gemeenten) geeft ongeveer 20 procent (52 gemeenten) een onvolledig beeld van de sport- en speelplekken.

Dit gebrek aan (volledige) data-overzichten maakt het lastig om het beleid over en de beschikbaarheid van sport- en speelplekken in Nederlandse gemeenten goed te onderzoeken, evalueren of monitoren.

Dit heeft er onder meer mee te maken dat we voor gemeenten zonder geregistreerde data over sport- en speelplekken geen score op de deelindicator sport- en speelplekken kunnen berekenen. Gemeenten met een onvolledige registratie krijgen een relatief lage score, die hun totaalscore op de KBO in de meeste gevallen omlaag haalt.

Naar een compleet overzicht van sport- en speelplekken

Om tot een compleet overzicht van sport- en speelplekken in Nederland te komen, hebben we eerder dit jaar een oproep gedaan aan gemeenten om hun data in de BGT te registeren of deze met ons te delen. 23 gemeenten hebben naar aanleiding van deze oproep data met ons gedeeld.

Om een echt compleet, eenduidig beeld te krijgen, is het wenselijk dat alle gemeenten hun sport- en speelplekken registreren in de BGT. Zo is er voor iedereen die het kan gebruiken een landsdekkend openbaar te raadplegen overzicht.

Als alternatief kunnen gemeenten data met ons delen voor de berekening van de deelindicator sport- en speelplekken. Hiervoor kunnen zij contact opnemen met Robin Rauws (r.rauws@mulierinstituut.nl).

Bronnen

CBS & Kadaster (2023). *Wijk- en buurtkaart*.

IMGeo objectenhandboek (2023a). *Functioneel gebied (FUG)*. Ministerie van BZK.

IMGeo objectenhandboek (2023b). *Straatmeubilair (STM)*. Ministerie van BZK.

Kadaster (2022). *Dataset: Basisregistratie Grootchalige Topografie (BGT)*.

Kadaster (2023). *Dataset: Basisregistratie Grootchalige Topografie (BGT)*.

Ministerie van BZK (z.d.). *Basisregistratie Grootchalige Topografie*.

Rauws, R. H. S., & Noordzij, J. M. (2023a). *Argumenten voor een beweegvriendelijke omgeving*. Kenniscentrum Sport & Bewegen.

Rauws, R. H. S., & Noordzij, J. M. (2023b). *Wordt Nederland beweegvriendelijker?*. Mulier Instituut.

Contact

Robin Rauws

r.rauws@mulierinstituut.nl

Mark Noordzij

m.noordzij@mulierinstituut.nl